

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 De pertinentibus ad gratiam quantum ad omnes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

AD PRIMUM ergo dicendum, quod cum dicitur. Eligite meliorem, intelligitur de meliori ad talem dignitatem.

AD SECUNDUM dicendum, quod in comparatione praelati debent esse ceteri quasi grex, non considerata sola sanctitate moru, sed discretionem & strenuitate, & aliis huiusmodi quae in pastore exiguntur ad regendum.

AD TERTIUM dicendum, sicut ad primum.

AD IIII. dicendum, quod ille qui eligitur in praelatum, non eligitur quasi ad hereditatem possidendam, quia hereditas Christianorum non est in terra, sed est in caelo, ipse Deus, sicut in illud Psal. 15. Dominus pars hereditatis meae. Eligitur autem velut dispensator in familia Domini alicuius, secundum illud 1. Corint. 4. Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores &c. Dispensator autem non semper eligitur qui est propinquior, sed est magis idoneus.

AD V. dicendum, quod similiter etiam contingeret in procuratore serui alicuius Domini temporalis quod non oportet querere hominem meliorem simpliciter, sed meliorem ad seruiendum.

AD illud vero quod in contrarium obiicitur, dicendum quod decretalis intelligenda est quantum ad hoc quod non semper oportet eligere meliorem simpliciter, sed sufficit eligere bonum. Vel dicendum, quod non loquitur quantum ad forum conscientiae, sed quantum ad forum contentiosum, in quo non reprobatur electio ex hoc, quod potest aliquis alius magis idoneus inueniri, dummodo ille qui eligitur idoneus sit, alias omnis electio calumniam pateretur.

ARTICVLVS VII.

Vtrum malis praelatis sit exhibendus honor.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur quod malis praelatis non sit exhibendus honor. Sicut enim dicit Boetius in libro de consolatione. Non possumus ob honores reuerendos iudicare, quos ipsis honoribus reputamus indignos: sed mali praelati non sunt honoribus digni. ergo non possunt iudicari esse reuerendi a suis subditis.

¶ 2 Præ. Honor non debetur praelatis malis nisi ratione praelationis. Cum ergo sunt praelatione indigni, sunt etiam per consequens indigni ad honores, & ad alia omnia quae sunt praelationi propria.

SED CONTRA est, quod dicitur Exod. iij. c. Honora patrem tuum. gloss. id est, praelatos. Cum ergo indefinite loquatur, videtur quod omnes praelati tam boni quam mali sunt honorandi.

RESPON. Dicendum, quod in plato duo possumus considerare, personam propriam, & dignitatem, sicut in quam est quaedam persona publica. Si ergo praelatus sit malus ratione personae suae, non est honorandus, quia cum honor sit reuerentia alicui exhibita in testimonium virtutis, falsum testimonium de eo proferret si quis eum obtentu propriae personae honoraret, contra illud quod dicitur Exod. 20. Non loquaris contra proximum tuum falsum testimonium: sed in quantum est persona publica, sic gerit typum & locum non sui ipsius, sed alterius, scilicet Christi in Ecclesia, vel reipublica, ut Dominus in secularibus dignitatibus, & sic valor eius non computatur secundum personam, sed secundum eum cuius loco praesidet: sicut est de lapillo qui in computationibus ponitur loco centum marcarum, cum in se nihil valeat, ut dicitur Proverb. 26. Sicut qui mittit lapidem in acerrum

Mercurij, ita qui tribuit insipienti honorem. Mercurius enim dicebatur Deus rationis & meritationis, & ita est ei honor exhibendus non propter se, sed propter eum cuius locum obtinet, sicut adoratio imaginis refertur ad prototypum, ut dicit Damascenus. Unde, & malus praelatus idolo comparatur, Zach. 11. O pastor & idolum derelinquens gregem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod intentio Boetii est dicere, quod mali homines non iudicantur reuerendi in propriis personis, quamuis eis exhibentur honores propter officia, in quibus sunt constituti.

AD SECUNDUM dicendum, quod malus praelatus & indignus est praelatione, & honoribus qui praelato debentur: sed ille cuius vicem gerit dignus est ut eius vicario talis honor exhibeatur, sicut beata Virgo digna est ut eius imaginem de pida in pariete reuerentiamur, quamuis tali reuerentia ipsa imago digna non sit.

QVÆSTIO V.

DEinde queritur de pertinentibus ad gratiam quantum ad oēs, & quae continentur in statu.

Et circa hoc quaeruntur tria.

¶ Primo, De orationibus, utrum oratio tantum valeat facta pro alio sicut facta pro se.

¶ Secundo, De suffragiis, utrum magis proficiat pro peri magis digno, quam diuiti, pro quo specialiter sunt.

¶ Tertio, De votis, utrum votum simplex dicatur matrimonium contractum.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum oratio plus valeat pro se facta, quam pro alio.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur quod oratio plus valeat pro se facta, quam pro alio. Ita enim dicitur in quadam glossa, quod speciales orationes plus valent: sed illa est maxime specialis, quae quis pro se orat, ergo plus valet oratio pro se facta, quam pro alio.

¶ 2 Præ. Ut dicitur in li. de spiritu & anima Oratio nihil aliud est quam deuotio mentis in Deum: sed magis deuote aliquis orat pro se, quam pro alio. ergo plus valet oratio pro se facta, quam pro alio.

SED CONTRA. Oratio tanto amplius valet, quanto magis est deuota: sed quando quis deuotus orat pro alio quam pro seipso, ergo plus valet oratio pro alio, quam pro seipso.

RESPON. Dicendum, quod duplex est valor orationis. Vnus qui est orationis proprius, sicut in quem dicitur valere oratio ad impetrandum illud quod petitur, sicut oratio Petri valuit ad suscitationem Thebitae. Alius valor est communis orationi, & aliis operibus virtutum, sicut in quod oratio valere dicitur ad meritum aliquid ipsi oranti prout charitate informatur, sicut oratio Petri qua suscitationem Thebitae impetrauit, fuit meritoria Petro vite eterne, in qua tunc erat actus charitatis informatus. Loquedo ergo de primo valore ceteris paribus plus valet oratio facta pro se quam pro alio, quia efficacia orationis in impetrando potest amittere suum effectum, quando pro alio fit ex aliquo impedimento, quod inuenitur in eo pro quo oratur. Vnde una de conditionibus orationis quae faciunt eam efficacem ad impetrandum, est vult aliquis pro se orat. Quantum autem ad secundum valorem oratio magis valet quae ex maiori charitate procedit siue pro se, siue pro alio fiat. Si autem de intentione.

22. q. 63. a. 1.
o. & q. 104.
a. 1. ad 2. & 3.
di. 9. 2. a. 3. o.

teriori charitate per exteriora opera debeat iudicari, tunc ista comparatio potest dupliciter intelligi. Vno modo, ut aliquis ora pro alio, quod etiam pro seipso, & tunc maioris meriti est pro alio orare & pro seipso, quam pro se ratum. Maioris enim meriti est amicum beneuolum & beneficium esse sibi & alii, quam sibi tantum. Alio modo potest intelligi, ut aliquis oret pro alio, & non pro se, & sic ostenderetur esse alteri beneuolus magis quam sibi, & ita peccaret in ordine charitatis magis alium quam se diligens: & hoc modo intelligendo comparationem, melius est orare pro se, quam pro alio.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ratio illa non est ad propositum, quia specialiter oratio dicitur in gloria illa pro quocumque specialiter fiat siue pro se, siue pro alio.

AD II. Dicendum, quod licet (ut pluries) homo pro seipso deuotius oret, tamen quandoque deuotius pro alio, & ita secundum hoc non potest sumi uniuersale iudicium, quod oratio plus valeat. Similiter dicendum ad tertium in contrarium.

ARTICVLVS IX.

Verum suffragia magis profunt pauperi magis digno, quam diuiti pro quo specialiter sunt.

CIRCA secundum sic proceditur. Videtur quod suffragia Ecclesie specialiter facta pro aliquo diuite, aequaliter ualeant pauperi pro quo non sunt, si sit equalis meriti. Vt enim dicit Augustinus huiusmodi suffragia tantum ualent unicuique post mortem, quantum meruit uiuens ut sibi prodesse: sed praedicti duo aequaliter meruerunt, ergo equaliter eis praedicta suffragia profunt.

¶ 2. Praet. Passio Christi semper plus prodest ei qui maioris est meriti: sed Missa quae est precipuum suffragiorum, est memoria passionis dominice, ergo aequaliter profunt eis qui sunt equalis meriti.

CONTRA. Deus accipit huiusmodi suffragia secundum intentionem facientis: sed faciens intendit quod plus profunt diuiti, pro quo facit, ergo ei plus profunt.

¶ 2. Praet. Non est dicendum quod frustraretur pia intentio eorum qui pro suis charis specialia suffragia faciunt: frustraretur autem si eis specialius non prodesse. ergo magis profunt eis pro quibus fiunt.

RESPON. Dicendum, quod circa hoc est duplex opinio. Quidam enim dicunt, quod suffragia Ecclesie specialiter pro aliquo facta ualent omnibus qui sunt in purgatorio, aequaliter quidem his qui sunt equalis meriti, plus uero his qui sunt maioris meriti, minus his qui sunt minoris: sicut caedela accensa pro aliquo diuite in aliqua domo, ubi sunt multi alij, aequaliter prodest alijs qui sunt equalis meriti, plus uero his qui sunt maioris, minus his qui sunt minoris, quam uis sit diuiti magis ad quendam honorem praeter alios. Et sicut etiam lectio quae legitur specialiter pro aliquo clerico multis simul audientibus aequaliter ualeat his qui sunt equalis capacitatis, plus his qui sunt maioris, minus uero his qui sunt minoris. Alij uero dicunt, quod suffragia plus ualent his, pro quibus specialiter fiunt. Vtraque autem opinio secundum aliquid uera est. Ad cuius euidentiam sciendum est, quod opera unius non ualent alteri quantum ad praemium essentiale, quia sic unusquisque ex proprijs actibus iudicatur, sed solum quantum ad aliquod accidentale gaudium, vel quantum ad remissionem alicuius poenae temporariae.

lis: & sic suffragia uiuorum possunt prodesse defunctis. Huiusmodi autem communicatio operum contingit dupliciter. Vno modo, ex unione charitatis, quia omnes Christi fideles efficiuntur unum corpus, & sic actus unius quodammodo redundat in iuuamentum alterius: sicut etiam in membris nostris corporalibus uidemus, & sic uiuatur aliquis ex actu alterius, in quantum quilibet existens in charitate, gaudet de quolibet bono opere: & quanto est maioris charitatis, tanto amplius gaudet siue sit in purgatorio, siue in paradiso, siue etiam in mundo, & quantum ad hoc est uera prima opinio. Alio modo, actus unius fit communis alteri per intentionem facientis, quia facit pro illo, uel uice illius quod ualeat praecipue in debitis soluedis: & sic suffragia ecclesiae ualent defunctis, in quantum uiuus soluit Deo satisfactionem, quam mortuus solueret tenebatur: & sic ualor suffragii sequitur intentionem facientis, & quantum ad hoc secunda opinio uera est.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod meritum illud, de quo loquitur Augustinus, est meritum conditionatum: meretur enim aliquis uiuens, ut sibi suffragia post mortem ualeant, si pro eo fuerit, quae quidem conditio extat in uno, & non extat in alio, & ideo non equaliter profunt utrique.

AD SECUNDUM dicendum, quod passio Christi fuit exhibitae pro omnibus, sacrificium autem Missae specialiter pro aliquibus offertur, & ideo non est simile.

Alia duo concedimus.

ARTICVLVS X.

Verum uotum simplex continentiae dirimat matrimonium contractum.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod uotum simplex continentiae dirimat matrimonium contractum. Si enim aliquis det alteri quod prius alteri dederat, secunda datio nulla est: sed ille qui emittit uotum continentiae, dat corpus suum Deo, ergo cum postea contrahendo matrimonium det corpus suum uxori, contractus iste matrimonij nihil ualere uidetur &c.

SED CONTRA est, quod decretalis dicit, quod uotum simplex matrimonium impedit contrahendum, sed non dirimit contractum.

RESPON. Dicendum, quod uotum simplex non dirimit matrimonium contractum, sed solum solumne. cuius ratio patet, si differentia utriusque uoti inspiciatur. In uoto enim simplici est sola promissio, qua quis promittit Deo se continentiam seruaturum: ex sola autem promissione non transferretur dominium. unde si aliquis promittat rem aliquam alicui, & postea det eandem alteri, huiusmodi donatio non potest rescindi per priorem promissionem, quam uis male faciat dando, & sic ille qui emittit uotum simplex continentiae, potest postmodum corpus suum tradere uxori, & quis peccet hoc faciendo, tamen matrimonium non dirimitur per uotum praecedens. In uoto autem solumne est simul promissio & collatio. Tunc enim est uotum solumne, quando simul aliquis cum uoto consecratur Deo, & ponit in aliquo statu sanctitatis uel per susceptionem ordinis, uel per professionem certae regulae: & sic non potest ulterius corpus suum tradere uxori, & si tradit, contractus nullus est, & sic matrimonium dirimitur per uotum solumne, non autem per simplex.

Ratio

ar. 207. c. 8
4. di. 30. q. 2.
2. 1. q. 2. ad 1.

Ratio autem in contrarium adducta falsum supponit, si quod per votum simplex aliquis det corpus suum Deo: non enim dat, sed promittit.

QUESTIO VI.

DEINDE quærebatur de his quæ pertinent ad culpam.

¶ Et circa hoc quærebantur quinque.

¶ Primo, utrum peccet qui ad ecclesiam vadit propter distributiones, qui alias non iret, quamvis a principio præbendam acceperit ut Deo seruiret.

¶ Secundo, Vtrum aliquis habens de superfluo, peccet si non det pauperi petenti.

¶ Tertio, Vtrum quando sunt diuersæ opiniones de aliquo facto, ille qui sequitur minus tutam, peccet, sicut de pluralitate præbendarum.

¶ Quarto, Vtrum mendacium semper sit peccatum.

¶ Quinto, Vtrum quantum aliquis intendit peccare, tantum peccet.

ARTICVLVS XI.

Verum ille qui vadit ad ecclesiam propter distributiones, alias non iturus, peccet.

4. di. 1. q. 2.
2. q. 1. ad 3. &
2. q. 2. c. 11.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod ille qui vadit ad ecclesiam propter distributiones alias non iturus, peccet. Ipse enim videtur ponere obsequium diuinum, quod est impretiabile, sub pretio rei temporalis ergo committit simoniam, & ita videtur quod mortaliter peccet.

SED CONTRA. Ille qui fecit votum bona intentione, si postmodum in prosecutione voti mutetur voluntas eius, ut inuitus faciat quod volens promisit, non euacuatur meritum voti, ut videtur. Anselmus dicit in libro de similitudinibus, ergo eadem ratione qui accipit præbendam, ut Deo seruiat, non peccabit, quamuis postea mutetur eius intentio.

23. q. 100. 1.
5. q. 1. ad 3. di.
5. q. 4. ar. 2.
q. 2. 0.

RESPON. Dicendum, quod ad euidenciam huius questionis notandum est, quod aliquis actus dicitur esse spiritualis dupliciter. Vno modo, ex parte principij, quod factus competit alicui persone propter aliquod spirituale quod in ipso est, sicut episcopo consecrare basilicas, & diacono legere euangelium, & in talibus actibus committitur simonia, si aliquis intendat suum actum vendere. Alio modo, est aliquis actus spiritualis non ex parte principij, sed ex parte finis tantum, sicut docere liberales artes, quarum veritas spiritualis est: sed huiusmodi doctrina non competit alicui propter aliquod spirituale officium, cum etiam gentilibus liceat huiusmodi artes docere, & in his actibus committitur simonia si vendatur finis, qui spiritualis est, si ipsa veritas, non autem si aliquis sua opera locet. Celebrare ergo diuinum officium in ecclesia, est actus spiritualis primo modo. Competit enim alicui ex hoc quod est clericus, & ideo simoniam committit, qui huiusmodi actum vendere intendit. In qualibet enim venditione pretium accipitur quasi finis: & ideo in predicto casu distinguendum est. Si n. huiusmodi distributiones recipit quasi finem sui operis principaliter intentum, simoniam committit, & ita mortaliter peccat. Si autem habet principalem finem Deum in tali actu, ad huiusmodi distributiones respicit secundo modo non quasi in finem, sed sicut in id quod est necessarium ad suam sustentationem, constat quod non vendit actum spirituale, & ita simoniam non committit,

nec peccat. Sic enim acceptio distributionum non erit causa quare ad ecclesiam vadat, sed proprie huiusmodi determinatio quare nunc vadat, & non alia vice.

Et sic patet responsio ad primum, quia non ponit impretiabile sub pretio.

Ad illud vero quod contra obicitur, dicendum, quod tunc in uolente non euacuatur meritum voti, quando intentio uolentis fertur super licitum, ut cum aliquis uellet non facere illud quod uouit, si non uouisset. Si autem feratur directe super illicitum, tunc euacuatur meritum voti, ut cum aliquis uult absolute illud non facere quod uouit. Ille autem qui uult ire ad ecclesiam pro pecunia, sicut pro fine principali, habet uoluntatem delatam super illicitum, & ideo peccat.

ARTICVLVS XII.

Verum ille qui non dat pauperi petenti, si habeat de superfluo, peccet.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur quod ille qui non dat pauperi petenti, si habeat de superfluo, peccet. Facere enim elemosinam de superfluo est in præcepto, Luca. 12. Verum tamen si quid superest, date elemosinam. ergo peccat si petenti non tribuat.

¶ 2. Præ. Aliquis tenetur inquirere de his quæ sunt necessaria ad salutem, ut aliquis subueniat cæcili in extrema necessitate, ergo tenetur quilibet inquirere utrum pauper sit in extrema necessitate, ut illi tim ei dare.

In contrarium est, quia sic uidetur quod omnes essent damnati.

RESPON. Dicendum, quod circa hoc distinguedum est. Supposito enim quod aliquis habeat de superfluo & respectu indiuidui, & respectu personæ, quod tenetur pauperibus erogare, aut uidet in paupere petente euidencia signa extremae necessitatis, aut non. Si uidet, certum est quod tenetur dare, & peccat non dando. In hoc enim casu loquitur Ambrosio. Palece fame morientem, si non paucis, occidit si. Si uero non appareant, tunc non tenetur dare pauperi petenti, quia quamuis tenetur dare superfluum pauperibus, non tamen tenetur omnibus dare nec huic dare, sed tenetur distribuere secundum quod sibi uisum fuerit opportunum: nec tenetur inquirere, quia hoc esset nimis graue, quod de omnibus pauperibus inquireret, & præcipue cum de eum qui necessitatem patitur, pertineat ut necessitatem suam exponat.

Et per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS XIII.

Verum ille qui habet plures præbendas, peccet.

CIRCA tertium sic proceditur. Videtur quod ille qui habet plures præbendas, peccet ex hoc ipso quod opinioniones magistrorum sunt in contrarium. Quicumque enim committit se discrimini in his quæ sunt ad salutem, peccat: sed iste committit se discrimini ut videtur, cum faciat contra multorum petentium sententiam, erga uidetur quod peccet.

SED CONTRA. Potest esse quod in tali casu aliquis adhibet diligentiam, inquirens an habere plures præbendas sit licitum, nec inuenit aliquid quod eum moueat ad hoc quod sit illicitum. ergo uidetur quod sine peccato possit plures præbendas habere.

RESPON. Dicendum, quod duobus modis aliquis ad peccatum obligatur. Vno modo, faciendo contra legem, ut cum aliquis fornicatur. Alio modo, faciendo contra conscientiam, & si non sit contra legem, ut si conscientia dicit alicui quod leuare festucam de terra sit peccatum mortale.